

Sygn. akt IV Ua 13/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2014r.

Sąd Okręgowy Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Bogusław Łój / spr /

Sędziowie : Sędzia SO Grażyna Śliwa

Sędzia SR del Rafał Skrzypczak

Protokolant : st.sek.sąd.R. Duchnicka - Tylutka

po rozpoznaniu w dniu **14 października 2014r. w Zielonej Górze**

na rozprawie sprawy z odwołania **A. I.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

przy **udziale zainteresowanego (...) sp z o.o. w upadłości likwidacyjnej w K.**

o świadczenie rehabilitacyjne

na skutek apelacji **odwołującego**

od wyroku Sądu Rejonowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze z dnia 8.05.2014r. (Sygn. akt IV U 70/14)

oddala apelację.

Sygn. akt IV Ua 13/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 08.05.2014 r. Sąd Rejonowy w Zielonej Górze, Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, oddalił odwołanie A. I. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Z., z dnia 29.11.2013 r., znak: 510000/603/70/2013-ZAS, zobowiązującej odwołującego do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego z funduszu wypadkowego w kwocie 5.423,27 zł za okres od 22.05.2013 r. do 26.08.2013 r.

Sąd Rejonowy ustalił, że A. I. w dniu 25 marca 2013 r. wystąpił z wnioskiem o przyznanie świadczenia rehabilitacyjnego. W związku z tym decyzją z dnia 22 maja 2013 r. znak (...) - (...) przyznano wnioskodawcy prawo do świadczenia rehabilitacyjnego na okres od 22 maja 2013 r. do dnia 18 września 2013 r. tj. 150 dni w wysokości 100% podstawy wymiaru.

Decyzja z dnia 22 maja 2013 r. zawierała na odwrocie swej treści pouczenie, że świadczenie rehabilitacyjne nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, zasiłku dla bezrobotnych, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego oraz do urlopu dla poratowania zdrowia, udzielonego na podstawie odrębnych przepisów.

W dniu 24 kwietnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Z., wobec wniosku A. I. z dnia 13 marca 2013 r., przyznał wnioskodawcy emeryturę od dnia 01 marca 2013 r. tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Równocześnie organ rentowy zawiesił wypłatę emerytury, gdyż wnioskodawca kontynuował zatrudnienie. Został przy tym poinformowany, że w celu podjęcia wypłaty emerytury zobligowany jest do przedłożenia w oddziale ZUS świadectwa pracy lub zaświadczenia potwierdzającego fakt rozwiązania stosunku pracy.

Decyzją z dnia 03 października 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podjął wypłatę emerytury od dnia 01 sierpnia 2013 r. w oparciu o wniosek A. I. z dnia 28 sierpnia 2013 r. w związku z rozwiązaniem stosunku pracy ubezpieczonego z dniem 26 sierpnia 2013 r.

W dniu 13 września 2013 r. wnioskodawca złożył wniosek o wypłatę świadczenia rehabilitacyjnego za okres zatrudnienia od dnia 27 sierpnia 2013 r. do 18 października 2013 r. Organ rentowy na podstawie decyzji z dnia 02 października 2013 r. odmówił wypłaty świadczenia rehabilitacyjnego z ten okres ze względu na ustalone prawo do emerytury.

Decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. znak (...) z dnia 20 grudnia 2013 r. wnioskodawcy A. I. przyznana została renta w związku z wypadkiem przy pracy. Renta została przyznana na okres od 01 września 2013 r. do dnia 31 października 2013 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy zważył, że istota niniejszej sprawy sprowadzała się do rozstrzygnięcia, czy wnioskodawca zobligowany jest do zwrotu uzyskanego świadczenia rehabilitacyjnego wobec ustalenia wobec jego osoby prawa do emerytury. Sąd Rejonowy podkreślił, że w realiach przedmiotowej sprawy na odwołującym spoczywa taki obowiązek. Wynika to w ocenie tego Sądu z treści przepisu art. 84 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Z dyspozycji artykułu 84 ustęp 1 cytowanej ustawy wynika, że osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11. Zgodnie natomiast z ustępem 2 punktem pierwszym przywołanego aktu prawnego za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się m.in. świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeśli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania. Nie ulegało zdaniem Sądu Rejonowego, że wnioskodawca A. I. został w sposób właściwy pouczony, że świadczenie rehabilitacyjne nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury. Ta zasadniczo niekwestionowana przez strony okoliczność wynika wprost z decyzji z dnia 22 maja 2013 r. przyznającej prawo do świadczenia rehabilitacyjnego. Odwołujący wywodził jednakowoż, że pobieranie mimo wszystko nienależnego świadczenia rehabilitacyjnego spowodowane zostało błędem organu, który niezasadnie wydał decyzję o świadczeniu rehabilitacyjnym mimo tego, iż organ dysponował wiedzą odnośnie złożonego przez wnioskodawcę wniosku o emeryturę, i stąd wobec braku świadomego wprowadzenia w błąd organu nie istniały podstawy do stwierdzenia obowiązku zwrotu świadczenia. Przede wszystkim wskazać należało zdaniem Sądu Rejonowego, że świadomość wprowadzenia w błąd organu rentowego jest irrelevantna w sytuacji, do której odnosi się treść art. 84 ust. 1 punkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Z punktu widzenia sytuacji, o której traktuje ten przepis istotne jest jedynie, czy osoba pobierająca świadczenie była pouczona w sposób właściwy o braku prawa do ich pobierania. Z tej przyczyny także zachowanie strony pozwanej, mające jakoby utwierdzać wnioskodawcę w tym, że nie istnieją przesłanki niwelujące ustanie prawa do świadczenia rehabilitacyjnego (rzekomo błędne wydanie decyzji przyznającej prawo do świadczenia rehabilitacyjnego w sytuacji, w której organ był w posiadaniu informacji o złożeniu przez wnioskodawcę wniosku o świadczenie emerytalne) nie może rzutować na uznanie, że wnioskodawca pobierał świadczenie rehabilitacyjne nienależnie, a co za tym idzie zachodzi po jego stronie konieczność zwrotu tego świadczenia. W ocenie Sądu Rejonowego pouczenie zawarte w decyzji z dnia 22 maja 2013 r. zawierające sformułowanie, że świadczenie rehabilitacyjne nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, zasiłku dla bezrobotnych, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego oraz do urlopu dla poratowania zdrowia, udzielonego na podstawie odrębnych przepisów jest czytelne, klarowne i zrozumiałe. Zważyć przy tym trzeba, że osobą uprawnioną do emerytury

jest również, tak jak to ma miejsce w przypadku wnioskodawcy, osoba która spełnia wszystkie przesłanki nabycia prawa do tego świadczenia i której prawo do emerytury zostało ustalone decyzją organu rentowego, nawet jeśli uległo ono zawieszeniu pomimo kontynuowania zatrudnienia (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 sierpnia 2010 r. w sprawie o sygn. akt II UK 41/10). W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy odniósł się również do dyspozycji art. 18 ust. 7 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (nota bene mająca zastosowanie w niniejszej sprawie) stanowiącą między innymi, że świadczenie rehabilitacyjne nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy. Dalej sąd ten wskazał, iż ustawodawca posłużył się określeniem „uprawniona” a nie „pobierająca” (dane świadczenie) oraz podniósł, iż dla wystąpienia skutku określonego dyspozycją tej normy prawnej bez znaczenia jest przyczyna, która powodowała zawieszenie prawa do emerytury lub renty, skoro bez względu na ustawową przesłankę owego zawieszenia jego konsekwencją nie jest ustanie prawa do świadczenia, lecz tylko czasowe niewypłacanie świadczenia. Analogiczne stanowisko, wprawdzie na kanwie instytucji renty z tytułu niezdolności do pracy zawarł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 czerwca 2008 r. w sprawie o sygn. akt I UK 405/07.

Sąd Rejonowy zaaprobował również stanowisko przywołane w odpowiedzi na odwołanie przez organ rentowy wynikające z Uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 1987 r. w sprawie oznaczonej sygnaturą UZP 19/87, z której wynika, że organ rentowy może dochodzić zwrotu nadpłaconych świadczeń także wtedy, gdy wypłaty dokonał mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń, o których mógł powziąć wiadomość na podstawie akt rentowych – jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania. W ocenie Sądu Rejonowego powyższe orzeczenie pomimo tego, że zapadło w oparciu o inny stan faktyczny znajduje zastosowanie również w przedmiotowej sprawie.

Rekapitulując, Sąd Rejonowy stanął na stanowisku, że decyzja, od której wywiódł odwołanie wnioskodawca jest prawidłowa, co z kolei oznaczało, iż po stronie wnioskodawcy zachodził obowiązek zwrotu pobranego uprzednio świadczenia rehabilitacyjnego, gdyż było ono nienależne.

Od powyższego wyroku apelację wywiódł, działając przez pełnomocnika, odwołujący A. I.. Zaskarżając wyrok w całości. wniósł o jego zmianę oraz poprzedzającej go decyzji organu rentowego z dnia 29 listopada 2013 r., znak: (...)poprzez ustalenie braku obowiązku zwrotu przez powoda wypłaconego mu świadczenia rehabilitacyjnego z funduszu wypadkowego za okres od 22.05.2013 r. do 26.08.2013 r. w kwocie 5.423,27 zł, a także zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

I. Naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

1) art. 84 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że powód jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego z funduszu wypadkowego za okres od 22.05.2013 r. do 26.08.2013 r. w kwocie 5423,27 zł, z uwagi na pouczenie o braku prawa do jego pobierania, podczas gdy powód wykazał, iż nie został w sposób jasny i zrozumiały dla niego pouczony o braku prawa do pobierania świadczenia i że nie uzyskał świadczenia w wyniku wprowadzenia w błąd organu rentowego,

2) art. 18 ust. 7 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa poprzez błędne przyjęcie, iż pomimo braku podstaw do przyznania powodowi świadczenia rehabilitacyjnego już w dacie wydania decyzji przyznającej to świadczenie z uwagi na ustalenie wobec powoda jego prawa do emerytury pozwany uznał pobranie przez powoda świadczenia rehabilitacyjnego za nienależne, podczas gdy we wniosku o przyznanie świadczenia rehabilitacyjnego powód wyraźnie zaznaczył, iż zgłosił wniosek o przyznanie emerytury i w konsekwencji pozwany wobec uprzedniego ustalenia prawa do emerytury powoda powinien odmówić

mu prawa do świadczenia rehabilitacyjnego lub co najmniej dolożyć należytej staranności w wyjaśnieniu zaistnienia przesłanki do odmowy tego świadczenia.

II. Naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 kpc oraz 232 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc i art. 476 § 2 kpc poprzez:

- zaniechanie wszechstronnej i obiektywnej analizy materiału dowodowego w sprawie, a w szczególności przez nieuwzględnienie znajdującego się w aktach dokumentu określonego jako „oświadczenie do celów świadczenia rehabilitacyjnego” (druk ZUS Np-7) złożonego przez powoda jako wniosek o przyznanie świadczenia rehabilitacyjnego,
- niedokonanie wyczerpującego zebrania materiału dowodowego przez nieuzasadnione pominięcie dowodu z przesłuchania strony (powoda), mimo iż między stronami była sporna okoliczność co do zrozumiałego i jasnego dla powoda pouczenia o przesłankach powodujących wyłączenie prawa powoda do świadczenia rehabilitacyjnego,
- przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i rozważenie materiału dowodowego w sposób jednostronny, a w szczególności bez uwzględnienia okoliczności niewywiązania się przez pozwanego z obowiązków wynikających z treści art. 7, 8, 9, 10 kpa, co w konsekwencji miało wpływ na bezkrytyczne przyjęcie przez Sąd twierdzeń pozwanego o wystarczającym pouczeniu zawartym w decyzji z dnia 22.05.2013 r. i ustalenie, iż treść pouczenia jest dla powoda czytelna i zrozumiała.

Pozwany organ rentowy nie wniósł odpowiedzi na apelację.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Logicznie uzasadnił swoje stanowisko. Sąd Okręgowy w całej rozciągłości podziela zarówno ustalenia faktyczne, jak i ocenę prawną Sądu I instancji, zatem nie zachodzi konieczność ich powtarzania (por. wyrok Sądu Najwyższego z 08.10.1998 r., II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60). Odnosząc się do zarzutów apelacji podnieść należy, że w żaden sposób nie podważają one prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu I instancji. Ocena prawna zawarta w rozstrzygnięciu Sądu I instancji obejmująca dokonaną przez ten Sąd wykładnię zastosowanych przepisów prawa materialnego nie budzi zastrzeżeń Sądu Okręgowego.

Z tych przyczyn Sąd Okręgowy podziela pogląd jak i argumenty zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia co do tego, że na odwołującym spoczywa obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego za okres i w wysokości podanych w decyzji ZUS z dnia 29.11.2013 r., znak: (...).

Zgodnie z art. 84 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. 1998 nr 137 poz. 887 z późn. zm.; dalej: ustawa systemowa), osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, a za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

Zgodnie natomiast z art. 18 ust. 7 ustawy z dnia 25.06.1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. 1999 nr 60 poz. 636 z późn. zm.), świadczenie rehabilitacyjne nie przysługuje m.in. osobie uprawnionej do emerytury. Taką osobą był odwołujący, niezależnie od tego, że emerytura nie była mu faktycznie wypłacana (świadczenie było zawieszona ze względu na kontynuowanie zatrudnienia).

Powyższe materialnoprawne podstawy orzeczenia zostały przez Sąd Rejonowy przywołane i zinterpretowane prawidłowo.

Nie sposób w szczególności zgodzić się z apelacyjnym zarzutem naruszenia art. 84 ust. 1 i 2 ustawy systemowej, polegającym na stwierdzeniu, że odwołujący nie został w sposób właściwy pouczone o tym, iż świadczenie rehabilitacyjne mu nie przysługuje. Jak trafnie ustalił Sąd Rejonowy, decyzja z dnia 22.05.2013 r. zawierała na odwrocie stosowne pouczenie. Było to pouczenie wyraźne i zgodne z treścią art. 18 ust. 7 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, a indywidualny sposób przyswojenia oraz percepcja treści takiego pouczenia nie może warunkować jego nieprawidłowości.

Do podobnego jak w niniejszej sprawie stanu rzeczy, odnosi się powołana przez Sąd Rejonowy uchwała Sądu Najwyższego z dnia 02.06.1987 r., sygn. UZP 19/87. Zdaniem Sądu Okręgowego argumentacja tam zawarta zachowuje aktualność w realiach niniejszego sprawy, jako że wystarczającą przesłanką warunkującą dochodzenie nadpłaconych świadczeń przez organ rentowy jest obowiązek uprzedniego pouczenia osoby pobierającej świadczenia o braku prawa do ich pobierania, skoro art. 84 ust. 2 pkt 1 ogranicza się do wymienienia takiej właśnie przesłanki.

Bez znaczenia w kontekście powyższych rozważań jest działanie pozwanego organu rentowego, polegające na wydaniu decyzji o przyznaniu świadczenia rehabilitacyjnego, mające rzekomo utwierdzić odwołującego w przekonaniu, że świadczenie rehabilitacyjne mu przysługuje. Zgodnie z art. 18 ust. 7 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, świadczenie stało się nienależne, od kiedy osoba je pobierająca stała się osobą uprawnioną do emerytury, a więc osobą, która spełnia wszystkie przesłanki nabycia prawa do tego świadczenia i której prawo do emerytury zostało ustalone decyzją organu rentowego.

Sąd Okręgowy nie dopatrył się też błędów Sądu I instancji przy ustalaniu stanu faktycznego i prowadzeniu postępowania dowodowego. W szczególności Sąd ten, o czym była już mowa powyżej, wziął pod uwagę, że dysponowanie przez organ rentowy określonymi informacjami w aktach rentowych pozostaje bez wpływu na obowiązek zwrotu nienależnego świadczenia przez odwołującego. Nie jest ponadto uzasadnione twierdzenie, że przesłuchanie odwołującego mogłoby wyjaśnić jakiegokolwiek istotne dla sprawy okoliczności, skoro ocenę prawidłowości pouczenia wywieść można na podstawie dowodu w postaci decyzji zawierającej to pouczenie.

Mając na uwadze powyższe, wobec bezzasadności apelacji, na podstawie art. 385 kpc orzeczono jak w wyroku.